

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE

**ANALIZA VLOGE PROKURISTA PRI DELOVANJU
GOSPODARSKIH DRUŽB**

Ljubljana, junij 2019

ALJAŽ KOVAČ

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Aljaž Kovač, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Vloga prokurista pri delovanju gospodarskih družb, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko dr. Ano Čertanec

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne 13.6.2019

Podpis študenta: _____

KAZALO

UVOD	1
1 PROKURA	2
1.1 Podelitev prokure	3
1.1.1 Skupna prokura.....	4
1.1.2 Obseg prokure	4
1.1.3 Prenehanje in prenos prokure	5
1.2 Kdo je lahko prokurist	5
1.3 Pogodba o prokuri ali pogodba o poslovanju s prokuristom	6
1.3.1 Pogodba o prokuri	6
1.3.2 Pogodba o poslovanju s prokuristom	6
1.3.3 Razlike med pogodbo o prokuri in pogodbo o poslovanju.....	7
1.4 Obdavčitev prokurista	7
1.4.1 Prokurist pooblaščen za zastopanje	8
1.4.2 Prokurist, ki vodi družbo	8
1.5 Razlika med podelitvijo prokure in poslovnega pooblastila	9
1.6 Razlike med prokuristom in zakonitim zastopnikom	10
2 VLOGA PROKURISTA PRI DELOVANJU GOSPODARSKIH DRUŽB	10
2.1 Vloga prokurista in delovne naloge prokurista	11
2.2 Katere gospodarske družbe potrebujejo prokurista	12
2.3 Omejitve prokurista	12
2.4 Odprava nasprotja interesov	13
3 PREVERBA HIPOTEZE	14
3.1 Poslovanje	14
3.1.1 Opredelitev poslovnih oseb	15
3.1.2 Obdavčitev poslovnih oseb.....	15
3.2 Zastopanje	15
3.3 Odnos med prokuristom in poslovanjem	16
3.4 Sprejem ali zavrnitev raziskovalnega vprašanja	17
SKLEP	18
LITERATURA IN VIRI	19

KAZALO TABEL

Tabela 1: Razlike med pogodbo o prokuri in pogodbo o poslovanju	7
Tabela 2: Razlika med poslovnim pooblastilom in prokuro	9
Tabela 3: Velikosti gospodarskih družb po kriterijih ZGD-1	12

SEZNAM KRATIC

OZ – Obligacijski zakonik

ZDoh-2 – Zakon o dohodnini

ZGD-1 – Zakon o gospodarskih družbah

ZPIZ-2 – Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

UVOD

Za temo analiza vloge prokurista pri delovanju gospodarskih družb smo se odločili, ker si veliko ljudi pod pojmom prokurist predstavlja nekaj kar prokurist v resnici ni. O vlogi prokurista se veliko govori, saj je prokurist ena pomembnejših in najvplivnejših vlog v gospodarskih družbah, a je razumevanje vloge prokurista v gospodarskih družbah vse drugo kot enostavno in velikokrat tudi napačno. Za razumevanje vloge prokurista pri delovanju gospodarskih družb je potrebno znanje z več področij, katera bodo v zaključni strokovni nalogi tudi podrobno predstavljena in razložena.

Prokurist je poslovni pooblaščenec, ki zastopa gospodarsko družbo napram tretjim osebam. Njegova pooblastila se od drugih pooblastil ločijo pa tem, da je njihov obseg določen z zakonom. Prokura prokurista upravičuje za vsa pravna dejanja, ki spadajo v pravno sposobnost družbe, razen za odtujevanje in obremenjevanje nepremičnin. Prav tako prokurist ni organ odločanja v gospodarski družbi, ampak se njegova vloga nanaša na zastopanje družbe napram tretjim osebam.

Namen diplomske naloge je v prvem delu bralcu razložiti pomen prokure, in s tem pojmom vsa povezana vprašanja, ki so pogoj za razumevanje glavnega vprašanja zaključne strokovne naloge, ki govori o tem kakšna je vloga prokurista pri delovanju gospodarskih družb v Sloveniji. V nadaljevanju zaključne strokovne naloge se je v drugem delu namen osredotočiti na glavno vprašanje zaključne naloge »vloga prokurista pri delovanju gospodarskih družb« in nato na podlagi prvega in drugega dela zaključne strokovne naloge sprejeti ali ovreči raziskovalno vprašanje, ki ga bomo obravnavali in se glasi: »vloga prokurista se od vloge poslovodje ne razlikuje«.

Cilj zaključne strokovne naloge je pridobiti relevantno literaturo in vire na področju prokure in vloge prokurista v Sloveniji, ter na podlagi pregledane literature in virov bralcu na pravni, ekonomski ter predvsem razumljiv način predstaviti glavne dele zaključne strokovne naloge, ki govorijo o pomenu prokure, vlogi prokurista pri delovanju gospodarskih družb in razliki med vlogo prokurista in vlogo poslovodje, saj prihaja na tem področju do veliko nejasnosti in napačnega razumevanja pojmov. Naš cilj je odpraviti nejasnosti in napačna razumevanja, ki se pojavljajo pri temah, katere bomo obravnavali.

V zaključni nalogi bo potrjena ali ovržena hipoteza (H:1) »vloga prokurista se od vloge poslovodje ne razlikuje«. Najprej bomo odgovorili na več povezanih vprašanj v zvezi s prokuro in prokuristom. Nato pa bomo na podlagi pridobljenih informacij in podatkov iz prvega in drugega zaključne strokovne naloge hipotezo potrdili ali ovrgli.

V zaključni strokovni nalogi se bomo omejili na vire in literaturo pridobljeno na področju Slovenije, saj je vloga prokurista v vsaki državi drugačna. Pri pisanju smo uporabili sekundarne vire zbiranja podatkov (strokovne revije, članke, zakone, sodbe itd.). V zaključni

strokovni nalogi uporabljamo naslednje raziskovalne metode: metodo deskripcije, s katero bomo opisali posamezne pojme, induktivno-deduktivno metodo, s katero bomo sklepali iz posameznih primerov, sintetično metodo, s katero bomo oblikovali smiselno celoto in komparativno metodo, s katero bomo primerjali določene vloge.

Zaključna strokovna naloga je sestavljena iz treh delov. V prvem delu bo osrednja tema prokura in vsa s prokuro povezana vprašanja. Prvi del zaključne naloge je zelo pomemben za samo razumevanje glavnega vprašanja zaključne naloge, ki govori o tem, kakšna je vloga prokurista pri delovanju gospodarskih družb. V prvem delu bo sprva predstavljen pomen prokure, nato pa bo govora o tem, kako se prokura podeli, kakšne so značilnosti skupne prokure, same omejitve in prenehanje prokure in značilnosti pogodbe o prokuri. V tem delu bomo odgovorili tudi na vprašanja o tem kdo je lahko prokurist, kako je z obdavčitvijo prokurista, ter navedli glavne razlike med podelitvijo klasičnega pooblastila in podelitvijo prokure.

V drugem in hkrati tudi najpomembnejšem delu v zaključni strokovni nalogi se bomo posvetili glavnemu vprašanju zaključne naloge, in sicer o tem, kakšna je vloga prokurista v gospodarskih družbah. V tem poglavju bo poleg glavnega vprašanja, kakšna je vloga prokurista pri delovanju gospodarskih družb, govora o samem pomenu prokurista in njegovi vlogi v gospodarskih družbah. Govorili bomo o tem, katere gospodarske družbe prokurista potrebujejo, kakšne so njegove delovne naloge, na kaj mora biti pozoren pri samem delovanju, česa se mora izogibati in kakšne so njegove omejitve pri samem delu.

V tretjem delu pa se bomo posvetili raziskovalnemu vprašanju (H:1) »vloga prokurista se od vloge poslovodje ne razlikuje«. V ta namen bomo v tem delu opredelili tudi poslovodenje in predstavili vlogo poslovodje. Nato bomo pojasnili vse razlike med vlogo prokurista in vlogo poslovodje v gospodarskih družbah. Govora bo o tem, kakšne so delovne naloge obeh funkcij, kakšne so omejitve navedenih funkcij in primerjali vlogo prokurista ter vlogo poslovodje med seboj. Raziskovalno vprašanje bomo na podlagi podatkov in informacij, ki smo jih navedli v prvem, drugem in tretjem delu zaključne strokovne naloge sprejeli ali ovrgli.

1 PROKURA

Pojem prokura se pri vprašanjih v gospodarstvu pojavlja dokaj pogosto. Kot smo spoznali že v uvodu, pa pri samem razumevanju prokure velikokrat pride do nejasnosti, ali celo do napačnega razumevanja tega pojma. V praksi celo obstajajo položaji, ko družba nima poslovodje, ampak ima samo prokurista. Pogosto je tudi razumevanje, da je prokurist podaljšana roka družbenikov ali celo, da je prokurist poslovodji nadrejeni. Vsa ta razumevanja pa so napačna, kot bo pojasnjeno v nadaljevanju poglavja (Založba forum media, 2012).

Prokura je posebna oblika pooblastila, ki je urejena s 33. do 38. členom v Zakonu o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US in 82/13, v nadaljevanju ZGD-1). Gre za posebno obliko zastopanja in predstavlja gospodarske družbe oziroma podjetnika navzven. Prokura je v našem pravnem sistemu urejena podobno, a ne popolnoma enako, kot v drugih pravnih sistemih po svetu. Prokura je povezana s poslovanjem gospodarskih družb in jo ne srečujemo na drugih pravnih področjih. Omeniti velja, da se pri prokuri uporablja načelo abstraktnosti, kar pomeni, da prokura velja, tudi če je pogodba o zaposlitvi nična (Ivanjko, Kocbek & Prelič, 2009, str. 186).

Pomembo pri razumevanju prokure je to, da nam prokura ne da nikakršnih dovoljenj in pooblastil za upravljanje družbe navznoter, in s podelitvijo prokure ne postanemo organ odločanja v gospodarski družbi. Tako sam prokurist nima pooblastil za upravljanje družbe navznoter niti ne v primerjavi z organom družbe. Vloga za upravljanje družbe navznoter je tako dovoljena samo poslovodstvu gospodarske družbe oziroma članom uprave (E-računovodstvo, 2010). Obseg pooblastil pri prokuri je določen z ZGD-1. S prokuro je prokurist upravičen do vseh pravnih dejanja, ki spadajo v pravno sposobnost družbe. Po 35. členu ZGD-1 prokura prokurista omejuje samo za odsvojitvev in obremenitev nepremičnin. Za ta dejanja mora biti prokurist namreč posebej pooblaščen.

1.1 Podelitev prokure

Po 33. členu ZGD-1 »družba lahko podeli prokuro eni ali več osebam po postopku določenem v aktu o ustanovitvi«. V primeru, da ima gospodarska družba več podružnic pa se lahko le ta odloči, da bo prokuro podelila eni ali več osebam tudi samo za podružnico. V primeru podelitve prokure samo za podružnico mora le to biti izrecno označeno v registru in prav tako pri samem podpisu prokurista, saj se v nasprotnem primeru šteje, da je bila prokura podeljena in se nanaša na celotno družbo. Če gospodarska družba podeli prokuro samo za podružnico, je prokurist omejen na delovanje samo za območje posamezne podružnice družbe (ZGD-1, 33. člen).

Kerčmar, Tratar in Boltin (2006, str. 70) pojasnjujejo, da je tistemu, ki stopi v stik s prokuristom, že znano, da ta lahko sklepa vse pravne posle, razen odtujevanja in obremenjevanja nepremičnin. Zaradi tega je razumljivo, da je prokura zaradi svoje pomembnosti v pisni obliki in je vpisana v sodni register.

Gospodarska družba mora namreč podelitev prokure in prenehanje prokure po 38. členu ZGD-1 prijaviti v sodni register, prav tako pa je prokuristov podpis potrebo shraniti pri sodišču. Pri podpisovanju dokumentov za gospodarsko družbo mora prokurist uporabljati podpis s pristavkom bodisi, da je to prokura ali, da gre za prokurista.

Kot smo spoznali, lahko družba po 33. členu ZGD-1 podeli prokuro eni ali več osebam, pri tem pa naj poudarimo, da je za podelitev prokure potrebno soglasje vseh družbenikov.

1.1.1 Skupna prokura

Po 34. členu ZGD-1 »se lahko prokura podeli tudi dvema ali več osebam skupaj, tako da lahko te vse osebe skupaj zastopajo družbo. Tretje osebe lahko veljavno izjavljajo voljo tudi samo enemu od skupnih prokuristov. Akt o ustanovitvi družbe določi, da prokurist zastopa družbo skupaj z enim ali več zakonitimi zastopniki«.

Za skupno prokuro je značilno, da bodo dejanja izvršena s prokuro veljavna le, če voljo izjavijo vsi prokuristi (Horvat, 2018). Pri pravnem poslu tako sodelujejo vsi prokuristi. Prav tako pa velja poudariti, da ni nujno, da prokuristi pri sklepanju posla delujejo ob istem času ali na istem kraju, ta posel namreč ne bo veljaven, dokler ne pridobi soglasja vseh prokuristov (Kerčmar, Tratar & Boltin, 2006, str. 71).

Resnik (2013) navaja, da pri družbi z neomejeno odgovornostjo družbeniki z družbeno pogodbo lahko določijo, da so za zastopanje upravičeni le skupaj s prokuristom. Slednje pa družbeniki morajo vpisati tudi v sodni register.

Skupno zastopanje tako omejuje upravičenja posameznega prokurista za samostojno zastopanje gospodarske družbe (Plavšak, 2006, str. 205).

1.1.2 Obseg prokure

Po 33. členu ZGD-1 prokura »upravičuje za vsa pravna dejanja, ki spadajo v pravno sposobnost družbe, razen za odsvojitve in obremenitev nepremičnin, za kar mora biti prokurist posebej pooblaščen«.

Kerčmar, Tratar in Boltin (2006, str. 71) navajajo, da omejitev prokure oziroma navodila pristojni organ sicer lahko dodeli, vendar le to ne vpliva na veljavnosti pravnega posla s tretjimi osebami. Od slednjega splošnega pravila, pa Plavšak (2006, str. 208) navaja tudi nekatere izjeme, ki se glasijo:

- Omejitev upravičenja za zastopanje družbe, katerih posledica bi bila odsvojitve ali obremenitev nepremičnin.
- Omejitev upravičenja za zastopanje samo za posamezno podružnico.
- Določitev skupne prokure.

Drugačne omejitve od prej navedenih tako po 35. členu ZGD-1 nimajo pravnega učinka proti tretjim osebam.

Pomembno pri razumevanje obsega prokure pa je, da nam sama podelitev prokure ne da nikakršnih poslovodnih pravic in upravičenj. Prokurist tako ne sme na kakršen koli način voditi gospodarske družbe navznoter, v kolikor za to ni dodatno pooblaščen (Prelič, 2012).

1.1.3 Prenehanje in prenos prokure

Po 36. členu ZGD-1 se lahko prokura vsak čas prekliče, prav tako pa prokurist prokure ne more prenesti na drugo osebo. Preklic prokure je tako kot vpis potrebno prijaviti v sodni register.

Prenos prokure opredeljuje Obligacijski zakonik (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631, v nadaljevanju OZ), ki v 71. členu navaja, da *»zastopnik ne more prenesti svojih pooblastil na drugega, razen če mu to dovoljuje zakon ali pogodba«*.

Po vsem navedenem pa tudi pri prenosu prokure obstajajo nekatere izjeme. Te so določene v drugem odstavku 71. člena OZ. Prokurist lahko izjemoma prenese svoja upravičenja, le če mu okoliščine onemogočajo, da bi dejanja v imenu družbe lahko opravil osebno, interesi družbe pa zahtevajo, da se posel opravi (Plavšak, 2006, str. 209).

Ivanjko, Kocbek in Prelič (2009) navajajo, da v primeru začetka stečajnega postopka nad gospodarsko družbo, pooblastila prokurista prenehajo. Ta pooblastila namreč v trenutku začetka stečajnega postopka preidejo na stečajnega upravitelja.

Pri prenehanju prokure pa je pomembno poudariti, da prokura, ki jo podeli samostojni podjetnik, z njegovo smrtjo ali izgubo poslovne sposobnosti podjetnika, ne preneha (ZGD-1, 72. člen).

1.2 Kdo je lahko prokurist

Cujnik (2017) navaja, da je prokurist lahko samo fizična oseba, ki je poslovno sposobna. Prokurist tako ne more biti pravna oseba ali katerekoli organ pravne osebe. Drugih posebnih pogojev o tem, kdo je lahko prokurist ZGD-1 ne navaja.

Prav tako na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje (brez datuma) navajajo, da za prokurista ni zahtevana določena izobrazba, naj pa bi bila odvisna od tega, kakšno gospodarsko družbo prokurist zastopa. Večja kot je gospodarska družba, več znanja in izkušenj prokurist potrebuje. Največje povpraševanje je po prokuristih, ki imajo izobrazbo s področja ekonomskih ali pravnih znanosti.

Po navedbah Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (brez datuma), naj bi prokurist moral imeti menedžerske ali direktorske izkušnje za opravljanje dela prokurista. Prav tako mora imeti prokurist znanja s področja ekonomije, prava, organizacije in vodstvena znanja.

1.3 Pogodba o prokuri ali pogodba o poslovođenju s prokuristom

Poznamo več pogodb, na podlagi katerih lahko prokurist opravlja svojo funkcijo v gospodarski družbi. Katera pogodba je primerna za prokurista pa je odvisno od tega, ali bo prokurist hkrati opravljal še kakšno drugo funkcijo v gospodarski družbi.

Če prokurist opravlja samo funkcijo prokurista, potem bo zanj ustrezna spodaj opisana pogodba o prokuri. Drugače je, če prokurist hkrati opravlja tudi poslovodno funkcijo. V tem primeru bo zanj primerna spodaj opisana pogodba o poslovođenju s prokuristom.

1.3.1 Pogodba o prokuri

Zaveršek (2015) navaja, da je pogodba o prokuri civilna pogodba, ne gospodarska, in nima delovnopравnih pravic. Prav tako se bodoči prokurist »s pogodbo o prokuri zaveže, da bo zastopal in predstavljal družbo, družba pa mu bo v zameno izplačevala nadomestilo in povračilo stroškov« (Zaveršek, 2015).

Pri tem naj opozorimo, da je po navedbah Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (brez datuma), prokurist glede na ZGD-1 le poslovni pooblaščenec, čigar pooblastila so neomejena, razen glede odtujevanja in obremenjevanja nepremičnin, za kar mora pridobiti posebna pooblastila. Sama prokura tako prokuristu ne daje nikakršne pravne podlage za zakonito opravljanje dela v gospodarski družbi. Za le to mora obstajati ustrezna pravna podlaga, ki pa je odvisna od dela, ki ga ta oseba opravlja.

V primeru, da prokurist hkrati v gospodarski družbi opravlja še kakšno drugo funkcijo takšna pogodba za njega ne pride v poštev, saj bi v takem primeru šlo za delo na črno. Kot smo spoznali, pogodba o prokuri nima delovnopравnih pravic.

Prokuristu, ki ima z gospodarsko družbo sklenjeno pogodbo o prokuri se njegovi dohodki po 38. členu Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19 in 28/19, v nadaljevanju ZDoh-2) štejejo za dohodke iz drugega delovnega razmerja.

1.3.2 Pogodba o poslovođenju s prokuristom

Pogodba o poslovođenju s prokuristom se razlikuje od pogodbe o prokuri. Pogodba o poslovođenju s prokuristom je tako primerna za tiste, ki bodo v družbi opravljali tudi poslovodno funkcijo, in na podlagi tega gospodarsko družbo tudi vodili.

S pogodbo o poslovođenju s prokuristom se prokurist zaveže opravljanju tudi poslovodno funkcijo. To pomeni, da prokurist ne bo izvajal le funkcije prokurista, ampak tudi funkcijo

poslovodje, družba pa mu bo v zameno izplačevala nadomestilo in povračila stroškov (Zaveršek, 2015).

Pri pogodbi o poslovođenju s prokuristom gospodarska družba daje prokuristu pravice in upravičenja voditi družbo. To pomeni, da prokurist gospodarsko družbo lahko zastopa tudi navznoter, kar mu je bilo pri pogodbi o prokuri onemogočeno.

Prokuristu, ki ima z gospodarsko družbo sklenjeno pogodbo o poslovođenju, se njegovi dohodki po 37. členu ZDoh-2 štejejo za dohodke iz delovnega razmerja.

1.3.3 Razlike med pogodbo o prokuri in pogodbo o poslovođenju

Pri pogodbi o prokuri in pogodbi o poslovođenju, obstajajo pomembne razlike, ki jih obravnavamo v spodnji tabeli.

Tabela 1: Razlike med pogodbo o prokuri in pogodbo o poslovođenju

Pogoj	Pogodba o prokuri	Pogodba o poslovođenju s prokuristom
Lahko vodi družbo navznoter	Da	Ne
Opravlja lahko poslovodno funkcijo	Ne	Da
Ima delovnopravne pravice	Ne	Da
Dohodki se štejejo za dohodke iz drugega pogodbenega razmerja	Da	Ne
Dohodki se štejejo za dohodke iz delovnega razmerja	Ne	Da

Vir: lastno delo.

1.4 Obdavčitev prokurista

Obdavčitev prokurista je odvisna od tega, ali prokurist samo zastopa družbo in ima sklenjeno pogodbo o prokuri, kakršno smo opisali v poglavju 1.3.1 in je pooblaščen samo za zastopanje, ali pa je prokurist tudi poslovodja in opravlja hkrati tudi poslovodno funkcijo in ima sklenjeno pogodbo o poslovođenju, kakršno smo opisali v poglavju 1.3.2, in na podlagi te pogodbe družbo tudi vodi.

V primeru, da je prokurist pooblaščen le za zastopanje družbe in družbe dejansko ne vodi, se njegovi dohodki štejejo za dohodke iz drugega pogodbenega razmerja. Med te dohodke se štejejo tudi izplačila za povrnitev stroškov v zvezi z opravljanjem dela in zanje plačnik davka ob izplačilu plača akontacijo dohodnine.

V primerih, ko pa ima prokurist z družbo sklenjeno pogodbo o poslovođenju oziroma družbo dejansko vodi, se šteje za osebo, ki formalno sicer ne zaseda poslovodstvenega položaja, vendar dejansko opravlja takšno funkcijo. V teh primerih se takšen dohodek obdavčuje kot dohodek iz delovnega razmerja v skladu s prvo alinejo drugega odstavka 37. člena ZDoh-2.

V nadaljevanju poglavja o obdavčitvi prokurista bo podrobneje predstavljen vidik obdavčitve, ko prokurist samo zastopa družbo in vidik, ko prokurist družbo hkrati tudi vodi.

1.4.1 Prokurist pooblaščen za zastopanje

Prokuristu, ki je s strani gospodarske družbe pooblaščen samo za zastopanje, se njegovi dohodki po 38. členu ZDoh-2 štejejo za dohodke iz drugega pogodbenega razmerja. Avbar Salopek (2013a, str. 23) navaja, da so v takem primeru v njegovo davčno osnovo všteta tudi izplačila za povrnitev stroškov v zvezi z opravljanjem dela. Gospodarska družba pa ob izplačilu dohodka davčnemu organu priloži obrazec REK-2.

Pri dohodkih iz drugega pogodbenega razmerja je davčna osnova dohodek prokurista vključno s povračili stroškov in bonitetami, ki jih prejema. Slednji dohodek je skladno s četrtim odstavkom 41. člena ZDoh-2 zmanjšan za normativne stroške, ki znašajo 10 odstotkov. Od izračunane davčne osnove se nato odvede še akontacija po stopnji 25 odstotkov (Avbar Salopek, 2013a, str. 23).

Prokurist lahko po 41. členu ZDoh-2 o davčni osnovi na koncu leta v ugovoru na izračun dohodnine uveljavlja tudi dejanske stroške prevoza in nočitve v zvezi z opravljanjem dela in storitve, ki so mu nastali in se lahko priznajo kot dodatno zmanjšanje davčne osnove.

Po 20. členu Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (*Uradni list RS*, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17 in 28/19, v nadaljevanju ZPIZ-2), se od dohodkov prokuristov obračuna in plača prispevek za posebne primere zavarovanja po stopnji 8,85 odstotka.

1.4.2 Prokurist, ki vodi družbo

Pri prokuristih, ki vodijo družbo in hkrati opravljajo poslovodno funkcijo, se njihovi dohodki štejejo za dohodke iz delovnega razmerja. Pri tem je pomembno poudariti, da se njihova povračila stroškov do zakonsko določene višine za razliko od prokuristov pooblaščenih za zastopanje, ne všttevajo v davčno osnovo do višine določene v zakonu. Gospodarska družba ob izplačilu dohodka tem prokuristom davčnemu organu priloži obrazec REK-1.

Avbar Salopek (2013a, str. 23) navaja, da se prokuristom, ki opravljajo poslovodno funkcijo akontacija dohodnine izračuna tako, da se za posamezni dohodek uporabijo stopnje dohodnine in lestvica 122. člena ZDoh-2, preračunana na 1/12 leta.

Plačevanje prispevkov za socialno varnost za prokurista, ki vodi družbo pa je odvisna od tega, na podlagi katerega pravno formalnega razmerja je prokurist vključen v socialno razmerje. V primeru, da je prokurist upokojenec, mora gospodarska družba obračunati in izplačati prispevek za posebne primere zavarovanja po stopnji 8,85 odstotka (Avbar Salopek, 2013a, str. 23).

1.5 Razlika med podelitvijo prokure in poslovnega pooblastila

Gospodarska družba lahko podeli prokuro ali poslovno pooblastilo. Prokura je vrsta posebnega pooblastila in se od vseh drugih pooblastil razlikuje po tem, da njen obseg določa zakon (Jerman, Vidic, 2012, str. 379).

Ivanjko, Kocbek in Prelič (2009, str. 186) navajajo, da gre pri poslovnem pooblastilu za vrsto generalnega pooblastila. Pri poslovnem pooblastilu ima pooblaščenec pravico sklepati pravne posle, ki so običajni za neko gospodarsko družbo. Tega pooblastila ZGD-1 ne ureja in je urejen v 80. in 81. členu OZ. Poznamo dve vrsti poslovnega pooblastila: pooblastilo po zaposlitvi in pooblastilo trgovskega potnika.

V nadaljevanju pojasnjujemo glavne razlike med podelitvijo poslovnega pooblastila in podelitvijo prokure. Kot smo spoznali, je prokura posebna oblika pooblastila za zastopanje gospodarskih družb. Glavna razlika med prokuro in poslovnim pooblastilom je v načinu podelitve pooblastila in samem obsegu. Medtem ko je poslovno pooblastilo urejeno v OZ in obseg pooblastil ni točno določen, je obseg pooblastil pri prokuri določen s 33. do 38. členom ZGD-1. Prav tako mora biti prokura s strani gospodarske družbe vpisana v sodni register, podpis pa mora biti shranjen na sodišču, kar pa ne velja za poslovno pooblastilo. Pri poslovnem pooblastilu pooblaščenec prav tako pri podpisovanju ni treba uporabljati pripisa, da gre za pooblastilo, kar pa ne velja za prokuro, pri kateri prokurist po 35. členu ZGD-1 pri podpisovanju mora uporabljati pripis, da gre za prokuro.

Tabela 2: Razlika med poslovnim pooblastilom in prokuro

Pogoj	Poslovno pooblastilo	Prokura
Vpis v sodni register	Ne	Da
Obseg omejen z zakonom	Ne	Da
Uporablja pripis pri podpisovanju	Ne	Da
Pooblastilo ureja OZ	Da	Ne
Pooblastilo ureja ZGD-1	Ne	Da

Vir: lastno delo.

1.6 Razlike med prokuristom in zakonitim zastopnikom

Zakoniti zastopniki so po 32. členu ZGD-1 tiste osebe, ki so določene z zakonom ali aktom o ustanovitvi na podlagi zakona. Pri tem ločimo tudi zastopnika po zakonu in statutarnega zastopnika. Statutarni zastopnik je tisti, ki je določen z aktom o ustanovitvi, medtem ko je zastopnik po zakonu tisti, ki ima pooblastilo v zakonu (Ivanjko, Kocbek & Prelič, 2009, str. 186).

Prokurist ni zakoniti zastopnik, ampak pooblaščenec, katerega obseg pooblastila je določen v ZGD-1. Za takšno pooblastilo je značilno, da obsega upravičenja na materialnem področju, kar pa ne velja tudi na procesnem področju (Sodna praksa, 2009). Zaradi tega *»prokurist brez posebnega pooblastila zakonitega zastopnika ne more sam zastopati pravne osebe v sodnem postopku in tudi ne pooblastiti druge osebe za zastopanje«* (sklep Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, opr. št X Ips 271/2013 z dne 23.1.2014).

Razlika med prokuristom in zakonitim zastopnikom ni samo v pravni naravi pooblastila, temveč tudi v njihovih posledicah in različnosti njunega položaja. Medtem ko zastopnikovo pooblastilo izhaja iz zakona ali akta o ustanovitvi, to ne velja za prokurista. Prokurist namreč upravičenja za zastopanje pridobi iz pisnega pooblastila zastopnika in z vpisom v sodni register (Ivanjko, Kocbek & Prelič, 2009, str. 186).

Ivanjko, Kocbek in Prelič (2009, str. 186) navajata tudi, da zastopnik lahko pooblasti prokurista le v okviru svojih pooblastil, pri tem pa ne sme prenesti vseh pooblastil na prokurista.

2 VLOGA PROKURISTA PRI DELOVANJU GOSPODARSKIH DRUŽB

Pri razumevanju vloge prokurista pri delovanju gospodarskih družb je bistvenega pomena, da je prokurist v gospodarski družbi pooblaščenec in ZGD-1 prokuristu ne dodeljuje poslovodnih pravic in upravičenj. Te pravice in upravičenja so v celoti prepuščena poslovodstvu.

Prelič (2012) navaja, da prokurist ni upravičen dajati navodil poslovodstvu, ampak upoštevati navodila poslovodstva. Gospodarska družba pa lahko prokuristu na podlagi pogodbe o poslovođenju s prokuristom, ki smo jo spoznali v prvem delu zaključne naloge ta upravičenja tudi podeli.

Prokurist je v gospodarski družbi upravičen za vsa pravna dejanja družbe, razen za odtujevanje in obremenjevanje nepremičnin. Gospodarska družba lahko na podlagi posebne pogodbe njegova pooblastila tudi omeji, a je za te omejitve značilno, da ne veljajo do tretjih oseb, saj se le-te zanašajo na omejitve določene v ZGD-1 (Založba forum media, 2012).

2.1 Vloga prokurista in delovne naloge prokurista

Vlogo prokurista lahko opredelimo kot osebo, ki sklepa pravne posle s tretjimi osebami, za odločanje znotraj družbe pa nima pooblastil. Za prokurista je pomembno, da je zgolj in samo pooblaščenec (Data d. o. o., 2018).

Vloga prokurista je posebna predvsem po tem, da se od drugih poslovnih pooblaščenecv razlikuje v tem, da je obseg njegovih upravičenj neodvisen od pooblastitve, saj je določen z ZGD-1 (Avbar Salopek, 2013a, str. 23). Kot smo spoznali v prvem delu zaključne naloge, prokura upravičuje vsa pravna dejanja, razen odsvojitve in obremenitve nepremičnin.

Na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje (brez datuma) navajajo, da prokurist opravlja naloge pravnega zastopstva in poslovanja podjetja ali gospodarske družbe. Podpisuje dokumente, pogodbe in pravno zastopa gospodarsko družbo naproti tretjim osebam.

Pomembno je razumevanje, da lahko prokurist gospodarsko družbo zastopa navzven naproti tretjim osebam, in gospodarsko družbo ne vodi navznoter, saj to delo opravljajo zaposleni in poslovodje.

Na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje (brez datuma) navajajo tudi nekaj delovnih nalog, ki se sicer razlikujejo pri vsakem prokuristu posebej in so le okvirnega pomena, naj pa bi se pojavljale pri večini prokuristov, ki delujejo v gospodarskih družbah. Slednje spodaj tudi naštevamo:

- Prokurist sklepa pogodbe.
- Sklepa pravne posle, ki so običajni za gospodarsko družbo.
- Zastopa družbo proti tretjimi osebami.
- Predstavlja družbo proti tretjimi osebami.
- Poroča nadzornemu svetu.
- Je prisoten pri oblikovanju strateških ciljev.
- Pomaga pri razvoju strategije.
- Sodeluje pri pripravi načrtov.
- Je odgovoren za zakonito poslovanje in delovanje družbe.
- Posreduje informacije medijem.
- Zastopa gospodarsko družbo pred revizijsko komisijo.
- Nadzoruje poslovanje.
- Nadzoruje finančno poslovanje.
- Ne daje navodil zaposlenim.
- Opravlja druge naloge po navodilih poslovodje.

2.2 Katere gospodarske družbe potrebujejo prokurista

Po navedbah Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (brez datuma) prokurista potrebujejo predvsem velike gospodarske družbe. Funkcija prokurista pa se pojavlja tudi v manjših podjetjih, v katerih imajo poslovodje prevelik obseg dela in se posledično zaradi tega odločijo za imenovanje prokurista.

Za lažjo predstavo, katere so velike gospodarske družbe v Sloveniji, prikazuje spodnja tabela. Velike družbe so po kriterijih 55. člena ZGD-1 tiste, ki niso ne mikro, ne majhne in ne srednje družbe in jih ni mogoče uvrstiti med spodnje pogoje navedene v tabeli. Velike družbe so po 55. členu ZGD-1 tudi subjekti javnega interesa, borze vrednostnih papirjev, ter družbe, ki morajo pripraviti konsolidirano letno poročilo.

Tabela 3: Velikosti gospodarskih družb po kriterijih ZGD-1

Pogoj	Mikro družba	Majhna družba	Srednja družba
Povprečno št. delavcev ne presega	10	50	250
Prihodki od prodaje ne presegajo	700.000	8.000.000	40.000.000
Vrednost aktive ne presega	350.000	4.000.000	20.000.000

Vir: lastno delo.

Na podlagi teh informacij in podatkov lahko sklepamo, da se funkcija prokurista v večjih gospodarskih družbah pojavlja bolj pogosto, saj le-te gospodarske družbe funkcijo prokurista potrebujejo bolj, predvsem zaradi večjega obsega del s katerimi se srečujejo pri svojem poslovanju.

2.3 Omejitve prokurista

Obseg prokure in omejitve prokurista določa 35. člen ZGD-1, ki pravi da prokurista upravičuje za vsa pravna dejanja, ki spadajo v pravno sposobnost družbe, razen za odsvojitve in obremenitev nepremičnin, za kar mora biti prokurist posebej pooblaščen.

Omejitve prokurista smo podrobneje predstavili, že v poglavju Obseg prokure, pri tem pa naj omenimo še, da je bistvena stvar pri omejitvi prokurista ta, da je omejen na delovanje in vodenje družbe navznoter, v kolikor za to ni dodatno pooblaščen.

Prokurist mora biti pri svojem delovanju predvsem pozoren in se izogibati nasprotju interesov, do katerih lahko prihaja med njim in gospodarsko družbo. Le te podrobno obravnavamo v naslednjem poglavju.

2.4 Odprava nasprotja interesov

ZGD-1 v 38.a členu govori, da se prokurist mora izogibati kakršnemukoli nasprotju njegovih interesov ali dolžnosti do gospodarske družbe, ki jo vodi ali nadzira.

Prav tako po 38.a členu ZGD-1 »v primeru, da nastopi nasprotje interesov, mora prokurist o tem najkasneje v roku treh delovnih dni pisno obvestiti organ, katerega član je, in organ nadzora. Če družba nima nadzornega sveta, mora o tem obvestiti družbenike na prvi naslednji skupščini«.

Tako nasprotje interesov prokuristov po 38.a členu ZGD-1 obstaja, »takrat ko je nepristransko in objektivno opravljanje nalog ali odločanje lahko ogroženo, ker je prisotno vključevanje osebnih interesov, interesov drugih družinskih članov ali zaradi kakršnekoli naklonjenosti ali kakršnih koli drugih interesov povezanih z drugo fizično ali pravno osebo«.

ZGD-1 v 38.a členu govori o tem, da prokurist lahko sklene pravni posel z drugo družbo le s soglasjem nadzornega sveta ali upravnega odbora, v kolikor je izpolnjen vsaj en od spodaj navedenih pogojev:

- Prokuristov delež je najmanj desetino osnovnega kapitala v gospodarski družbi s katero se posel sklepa.
- Delež prokuristovega družinskega člana je najmanj desetino osnovnega kapitala gospodarske družbe s katero se posel sklepa.
- Delež prokurista in njegovega družinskega člana skupaj je najmanj desetino osnovnega kapitala gospodarske družbe s katero se posel sklepa.
- Prokurist ali njegov družinski član sta udeležena pri dobičku gospodarske družbe s katero se posel sklepa.

Za družinskega člana iz prej navedenih pogojev se po 38.a členu ZGD-1 »šteje zakonec ali oseba, s katero živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, ki ima po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, enake pravne posledice kakor zakonska zveza, ali s katero živi v registrirani istospolni partnerski skupnosti, otroci, posvojenci, starši, posvojitelji, bratje in sestre«.

Po 38.a členu ZGD-1 prokurist lahko sklene pravni posel z zgoraj navedenimi pogoji z drugo pravno osebo, le s soglasjem nadzornega sveta ali skupščine.

V primeru, da gospodarska družba nima nadzornega sveta ali če je ta nesklepčen mora po 38.a členu ZGD-1 soglasje dati skupščina.

Pri tem naj še poudarimo, da se te določbe ne uporabljajo, če ima prokurist ali njegov družinski član več kot tri četrtine osnovnega kapitala ali upravljaljskih pravic v delniški družbi ali družbi z omejeno odgovornostjo. Po 38.a členu ZGD-1 enako »velja, če so vsi skupaj imetniki takšnega deleža. Določbe tega člana se tudi ne uporabljajo v primeru, če

znesek posameznega pravnega posla ne presega 2.000 evrov brez davka na dodano vrednost (v nadaljnjem besedilu: DDV) in če skupni znesek vseh pravnih poslov z drugo družbo ali drugo pravno osebo v tekočem poslovnem letu ne presega zneska 24.000 evrov brez DDV. Izjema iz prejšnjega stavka ne velja v primeru, če je poslovodstvo, prokurist ali izvršni direktor sam, ali njegovi družinski član udeleženi na dobičku pravne osebe, s katero se sklepa posel, na katerikoli pravni podlagi».

3 PREVERBA HIPOTEZE

V zadnjem delu zaključne naloge se bomo osredotočili na naše raziskovalno vprašanje (H:1) »vloga prokurista se od vloge poslovodje ne razlikuje«. Vlogo prokurista smo že spoznali, v tem delu pa bo opredeljena še funkcija poslovodje in obdavčitev poslovodnih oseb. V tem delu bomo opredelili tudi glavne razlike med poslovodjem in prokuristom, in na podlagi teh informacij sprejeli ali ovrgli raziskovalno vprašanje.

Zaradi lažjega razumevanja bo v tem delu primerjana funkcija prokurista, ki na podlagi pogodbe o prokuri v gospodarski družbi opravlja le funkcijo prokurista in v gospodarski družbi ne opravlja drugih funkcij, ki so poslovodstvenega značaja.

V praksi je pogosto in napačno razumevanje funkcije prokurista in funkcije poslovodje. Velikokrat pride tudi do enačenja oziroma zamenjave teh funkcij (Prelič, 2012). V nadaljevanju najprej opredeljujemo poslovodenje in nato zastopanje.

3.1 Poslovođenje

Poslovođenje pomeni oblikovanje volje družbe in vodenje poslov znotraj družbe, to pomeni, da poslovodja sprejema poslovne odločitve gospodarske družbe (Prelič, 2012).

Po 33. členu ZGD-1 ima družba lahko enega ali več poslovodij, ki na lastno odgovornost gospodarsko družbo vodijo in zastopajo. Poslovođenje tako vodijo družbo in jo tudi zastopajo, kar pa ne velja za prokuriste, ki družbe navznoter ne smejo voditi. Prokuristi se tako v glavni dejavnosti razlikujejo od poslovodij.

Po 515. členu ZGD-1 poslovodjo skupščina lahko odpokliče kadarkoli. Pri tem tudi ni pomembno ali je poslovodja v razmerju za določen čas ali nedoločen čas. Pri gospodarskih družbah se lahko v družbeni pogodbi tudi postavijo drugačni pogoji po katerih se lahko poslovodjo odpokliče.

3.1.1 Opredelitev poslovodnih oseb

Po 37. členu ZGD-1 so poslovodne osebe člani uprave, izvršni direktorji, poslovodje in izjemoma tudi člani upravnega odbora, pod pogojem, da imajo z gospodarsko družbo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi.

Ivanjko, Kocbek in Prelič (2009, str. 937) navajajo, da je poslovodja eden od dveh obveznih organov, poleg skupščine, ki jih družba mora imeti. Poslovodja je podrejen družbenikom in je zastopnik družbe po zakonu.

Poslovodje imajo v gospodarski družbi sklenjeno pogodbo o poslovođenju, ki je pogodba civilnega prava in se razlikuje od pogodbe, ki jo imajo sklenjeno prokuristi, kot je navedeno v prvem delu zaključne strokovne naloge v poglavju Pogodba o prokuri. S pogodbo o poslovođenju se poslovodja zaveže, da bo opravljal določeno delo, gospodarska družba pa mu bo v zameno izplačevala nadomestilo (Avbar Salopek, 2013a, str. 23). Taka vrsta pogodbe pa je identična kot pogodba, ki jo imajo sklenjeno prokuristi, ki družbo tudi vodijo, kot smo opisali v prvem delu v točki Pogodba o poslovođenjem s prokuristom pri obdavčitvi prokurista.

Podobno kot pri vpisu prokure v sodni register mora gospodarska družba po 47. členu ZGD-1 pri prijavi za vpis v sodni register predložiti tudi akt o imenovanju poslovodstva, če to ni določeno že z aktom o ustanovitvi. Poslovodje na podlagi tega ne prejemajo plače, ampak plačilo za opravljene storitve funkcije poslovođenja (Avbar Salopek, 2013a, str. 23).

Iz zgoraj navedenih informacij in podatkov lahko sklepamo, da se vloga poslovodje v gospodarski družbi razlikuje od vloge prokurista.

3.1.2 Obdavčitev poslovodnih oseb

Poslovodne osebe so obdavčene drugače kot prokuristi, saj se za razliko od njih njihov dohodek obravnava kot dohodek iz delovnega razmerja. Od dohodka iz delovnega razmerja se povračila stroškov v zvezi z delom ne všttevajo v davčno osnovo, in sicer pod pogoji in do višine, ki jo določa zakon. Iz slednjih podatkov in informacij lahko sklepamo, da se prokuristi in poslovodne osebe obravnavajo različno tudi z davčnega vidika.

3.2 Zastopanje

Zastopanje pa Prelič (2012) opredeljuje kot izražanje volje družbe navzven, v razmerjih do tretjih oseb. Prokurist je tako upravičen le na področju zastopanja družbe, na pa tudi na področju poslovođenja družbe. Prokurist tako poslovodnih pooblastil nima, le-te so namreč prepuščene poslovodju.

Prelič (2012) navaja, da je prokurist pristojen za zastopanje družbe v razmerju s tretjimi osebami. Deluje tako, da izraža voljo družbe v skladu z navodili in interesi gospodarske družbe. Pri tem je prokuristu dana tudi velika mera samostojnosti, ki jo je družba prenesla nanj. Kot smo spoznali lahko prokurist tudi vodi družbo in je njegov obseg pristojnosti večji, a to ni v neposredni povezavi s prokuro.

V prvem in drugem delu zaključne strokovne naloge smo opredelili več razlik med funkcijo prokurista in funkcijo poslovodje. V prvem delu zaključne naloge smo opredelili na podlagi kakšnih pogodb lahko prokurist opravlja funkcijo prokurista v podjetju. Kot smo pojasnili v poglavjih Pogodba o prokuri in Pogodba o poslovođenju s prokuristom, je prokurist, ki je hkrati poslovodja, drugače obravnavan v gospodarski družbi, predvsem v davčnem vidiku in obsegu njegovih pooblastil, saj so mu s pogodbo o poslovođenju dodeljene tudi poslovodne pravice in upravičenja.

3.3 Odnos med prokuristom in poslovodjo

Veliko je nejasnosti o tem, kakšen je odnos med prokuristom in poslovodjo, oziroma kdo je komu nadrejeni in kdo lahko postavlja naloge drugemu. V zadnjem delu zaključne naloge bomo odgovorili na ta vprašanja in na praktičnem primeru o odškodninski odgovornosti obeh vlog v gospodarski družbi iz sklepa Višjega sodišča v Ljubljani obrazložili odnos in razlike vloge prokurista in poslovodje, ter na podlagi pridobljenih informacij sprejeli ali zavrnili naše raziskovalno vprašanje »vloge prokurista se od vloge poslovodje ne razlikuje«.

Prelič (2012) izpostavlja, da prokurist in poslovodja po navedbah nimata enakih pristojnosti pri poslovnih odločitvah. Prokura namreč ne daje nikakršnih poslovodnih pooblastil in zato prokura prokurista ne more postavljati v nadrejeni položaj poslovodju. Velja namreč obratno, da je poslovodja nadrejeni prokuristu. Po teh navedbah prokurist ni upravičen nadzorovati poslovodje, niti mu to ni dovoljeno. Prav tako prokurist ne sme nadzorovati ostalih zaposlenih v gospodarski družbi. Prokurist lahko pridobi poslovna upravičenja le, če ga poslovodja za to posebej pooblasti.

Poslovodja tako lahko postavlja naloge prokuristu, ki se lahko nanašajo na zastopanje ali tudi na poslovođenje. Če prokurist teh nalog poslovodje ne spoštuje, je lahko to razlog za njegovo razrešitev s funkcije (Prelič, 2012). Pri nalogah, ki jih prokuristu dodeli poslovodja, pa mora po 768. členu OZ prokurist ravnati kot dober gospodarstvenik in paziti na interese poslovodje, ki mu morajo biti vodilo. Po 240. členu ZGD-1 je prokurist svoje odgovornosti prost le, če dokaže, da obveznosti ni moral izpolniti zaradi danih okoliščin, katerih ni mogel preprečiti oziroma se jim izogniti.

Po besedah Preliča (2012) prokurist zaradi tega, ker nima poslovodnih upravičenj, ne pridobi nikakršnih pristojnosti dajanja nalog drugim zaposlenim v gospodarski družbi. Izpostavlja to, da če je neki osebi dana prokura, ta nikakor ne vsebuje poslovodnih upravičenj.

Dodatno pa na to, da prokurist nima poslovnih upravičenj in, da je drugače odškodninsko odgovoren za razliko od poslovodje, kaže tudi jedro sklepa Višjega sodišča v Ljubljani (opr. št I Cpg 265/2016 z dne 19.4.2017), ki govori o vlogi prokurista in o tem, ali je prokurist prav tako odškodninsko odgovoren, če je le-ta sklepal posle skupaj s poslovodjo in po navodilih poslovodje. Sklep v jedru najprej govori, da *»člen 263. ZGD-1 ne predstavlja pravne podlage za odškodninsko odgovornost prokurista v razmerju do družbe. Prokurist ni član organa vodenja oziroma nadzora, zato tudi ni v korporacijsko pravnem razmerju z družbo. Svoje upravičenje za zastopanje družbe črpa iz prokure, ki predstavlja posebno vrsto pooblastila, ki mu ga podeli družba«*.

Sklep Višjega sodišča v Ljubljani (opr. št I Cpg 265/2016 z dne 19.4.2017) navaja tudi, da po teh navedbah prokurist nima poslovnih upravičenj in ni odgovoren za poslovanje družbe. V drugem delu jedra pa sklep navaja, da je prokurist *»odgovoren za dejanja, ki jih opravi na podlagi danega pooblastila. Razmerje med njim in družbo je torej mandatno razmerje, ki se presoja po obligacijsko pravnih pravilih. Prokurist kot mandatar mora vselej ravnati oziroma nastopati v korist družbe. Če družbo zastopa skupaj z zakonitim zastopnikom, je za sklenjeni pravni posel soodgovoren kot mandatar«*. Kot smo spoznali iz tega dela sklepa prokurist vselej odgovarja za naloge, katere je prejel od poslovodje in jih je opravil neskrbno ali nepravilno. Kot smo spoznali po 768. členu OZ, prokurist mora ravnati kot dober gospodarstvenik in skrbeti za interese poslovodja.

V sklepu Višjega sodišča v Ljubljani (opr. št I Cpg 265/2016 z dne 19.4.2017) za konec navajajo, da *»ker v družbi z omejeno odgovornostjo o postavitvi prokurista odločajo družbeniki (505. člen ZGD-1), je prokurist v notranjem razmerju dolžan izvrševati njihova navodila oziroma navodila nadzornega sveta, če ga družba ima. Razlika med članom uprave in prokuristom torej ni v stopnji skrbnosti, ki se zahteva od njiju, pač pa le v delokrogu njunih nalog in v posledici tudi odgovornosti. Prokurist ni odgovoren za poslovođenje in zato praviloma tudi ne za poslovni rezultat družbe«*.

Iz zgoraj navedenega in obrazloženega praktičnega primera iz sklepa Višjega sodišča v Ljubljani smo spoznali, da se stopnja skrbnosti med poslovodjem in prokuristom ne razlikuje pač pa, da se prokurist in poslovodja razlikujeta v obsegu njunih nalog in odgovornosti, ki jo imata v gospodarski družbi. Sklep se zaključuje s tem, da prokurist praviloma ni odgovoren za poslovni rezultat za razliko od poslovodje.

3.4 Sprejem ali zavrnitev raziskovalnega vprašanja

Ugotavljamo, da vloga prokurista in vloga poslovodje nimata veliko skupnega. V prvem delu zaključne strokovne naloge smo v točkah Pogodba o prokuri in Pogodba o poslovođenju s prokuristom ugotovili, da sta prokurist in poslovodja v gospodarski družbi zaposlena na drugačen način, namreč dohodki prokurista se štejejo za dohodke iz drugega pogodbenega razmerja, dohodki poslovodje pa se štejejo za dohodke iz delovnega razmerja. Na podlagi tega smo ugotovili, da prokurist nima nikakršnih poslovnih upravičenj in družbe ne more

voditi navznoter, kar pa ne velja za vlogo poslovodje, ki ima poslovodna upravičenja in družbo lahko vodi. V tretjem delu zaključne naloge smo ugotovili, da prokurist nikakor ni nadrejeni poslovodju, ampak da velja obratno. Poslovodja namreč lahko daje navodila prokuristu, le ta pa jih mora upoštevati, v nasprotnem primeru je to lahko razlog za njegov odpoklic. Prav tako smo na podlagi sklepa Višjega sodišča v Ljubljani ugotovili, da se stopnja skrbnosti ne razlikuje, pač pa se vloga prokurista in vloga poslovodje razlikujeta predvsem v odgovornosti in posledicah, ki jih imata v gospodarski družbi.

V primeru naše hipoteze (H1), ki pravi, da »vloga prokurista se od vloge poslovodje ne razlikuje« bi le to utemeljili z zgornjimi besedami. Rezultati naše empirične raziskave raziskovalnega vprašanja ne potrjujejo. Hipotezo smo zavrnil.

SKLEP

V zaključni strokovni nalogi z naslovom »Vloga prokurista pri delovanju gospodarskih družb« smo obravnavali, kakšna je vloga prokurista v gospodarskih družbah v Sloveniji in vlogo prokurista primerjali z vlogo poslovodje. Za ta namen smo v prvem delu podrobneje predstavili pomen prokure, njen obseg, značilnosti skupne prokure, prenehanje in prenos prokure, pogodbo o prokuri in razlike med pogodbo o prokuri ter pogodbo o poslovođenju s prokuristom. Prav tako smo obrazložili katere osebe lahko postanejo prokurist, kaj je za njih značilno in obravnavali kakšna je obdavčitev prokuristov. Pojasnili smo kakšne so razlike med podelitvijo prokure in podelitvijo poslovnega pooblastila ter navedli razlike med zakonitim zastopnikom in prokuristom. Nato smo se osredotočili in pojasnili samo vlogo prokurista, njene delovne naloge, opredelili katere gospodarske družbe prokurista potrebujejo, izpostavili omejitve prokurista in naštel pogoje za opravljanje funkcije prokurista. Nato smo prešli na tretji del zaključne strokovne naloge, namreč na raziskovalno vprašanje (H:1) »vloga prokurista se od vloge poslovodje ne razlikuje« in na podlagi tega opredelili še poslovođenje in vlogo poslovodje ter naštel glavne razlike med poslovođenjem in prokuristom.

V primeru naše hipoteze (H1), ki pravi, da »vloga prokurista se od vloge poslovodje ne razlikuje« bi le to utemeljili takole. Rezultati naše empirične raziskave naše hipoteze 1 ne potrjujejo. Na podlagi virov in literature o tem, kakšna je vloga prokurista in kakšna je vloga poslovodje v gospodarski družbi smo namreč ugotovili, da se ti dve vlogi zelo razlikujeta in imata zelo malo skupnega. Ugotovili smo, da je prokurist v gospodarski družbi zaposlen na drugačen način kot poslovodja. Dohodki prokurista se namreč štejejo za dohodke iz drugega pogodbenega razmerja, medtem ko se dohodki poslovodje štejejo za dohodke iz delovnega razmerja. Spoznali smo, da je na podlagi tega obdavčitev dohodkov teh dveh vlog različna. Nato smo ugotovili, da prokurist nima nikakršnih poslovodnih upravičenj in gospodarske družbe dejansko navznoter ne sme voditi, kar pa se popolnoma razlikuje od vloge poslovodja. Poslovodja ta upravičenja namreč ima in družbo lahko vodi. Nato smo spoznali tudi, da mora prokurist upoštevati navodila poslovodji, kar dodatno kaže na različnost in

neenakost teh vlog. V tretjem poglavju navajamo tudi, da prokurist nikakor ni nadrejeni poslovodju, ampak da velja obratno. Poslovodja je namreč nadrejeni prokuristu in le-ta mu lahko dodeljuje naloge, in da je v primeru neizpolnjevanja nalog prokurist zaradi tega lahko tudi odpoklican. Prav tako pa smo iz sklepa Višjega sodišča v Ljubljani ugotovili, da se vlogi razlikujeta tudi po odgovornosti, ki jo imata v gospodarski družbi. Zaradi različnosti teh vlog na večini področij te hipoteze nismo potrdili in smo jo zavrnili.

V zaključni nalogi smo se omejili na vire, literaturo in zakone s slovenskega področja, saj je vloga prokurista lahko različna v vsaki državi in je vloga prokurista v zakonih posameznih držav drugače opredeljena.

Kot možnost prihodnjih raziskav na tem področju vidim predvsem primerjavo vlog prokuristov iz različnih držav. Kot smo navedli se le-te razlikujejo, odvisno od države. Možnost vidim v primerjavi vlog prokuristov na področju različnih zakonodaj. Zanimivo bi bilo namreč vedeti, kako se zakonodaja na tem področju spreminja med različnimi državami.

LITERATURA IN VIRI

1. Avbar Salopek, A. (2013a). Izplačila poslovnim osebam. *Denar revija o davkih*, 22(422), 23-25. Ljubljana: GV Založba.
2. Avbar Salopek, A. (2013b). Izplačila prokuristom. *Denar revija o davkih*, 22(422), 24. Ljubljana: GV Založba.
3. Cujnik, U. & Orehek, N. (2017). Prokurist podjetja. *Mladi podjetnik*. Pridobljeno 20. maja 2019 iz <https://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/poslovanje/prokurist-podjetja>
4. Data d. o. o. (2018). *Prokurist ni direktor ampak pooblaščenec*. Pridobljeno 16. maja 2019 iz <https://data.si/blog/2018/07/31/prokurist-ni-direktor-ampak-pooblasčenec/>
5. E-Računovodstvo. (2010). *Podjetnikov slovar. Kaj je prokura in kdo je prokurist*. Pridobljeno 15. maja iz http://www.eračunovodstvo.org/blog/podjetnikov_slovar/kaj-je-prokura-in-kdo-je-prokurist/
6. Horvat, Ž. (2018). *Pravni položaj prokurista* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
7. Ivanjko, Š. Kocbek, M. & Prelič, Š. (2009). *Korporacijsko pravo. Pravni položaj gospodarskih subjektov* (2 izd). Ljubljana: GV Založba.
8. Jerman, B. & Vidic, T. (2012). *Temelji civilnega in gospodarskega prava: teorija in praksa* (1. izd). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana.
9. Kerčmar, S. Tratar, B. Boltin T. (2006). *Praktični komentar novega Zakona o gospodarskih družbah* (1. izd). Lesce: Legat.
10. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (brez datuma). *Preprečevanja dela in zaposlovanja na črno*. Pridobljeno 7. maja 2019 iz http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/delovna_razmerja_in_pravice_iz_dela/delovna_razmerja/delo_na_crno/

11. Plavšak, N. (2006). *Veliki komentar Zakona o gospodarskih družbah*. 1 knjiga 1. do 167. člen (1 izd.). Ljubljana: GV Založba.
12. Prelič, S. (2012). Pravni položaj prokurista. *Podjetje in delo*, 417-425. Ljubljana: GV Založba.
13. Resnik, S. (2010). *Posebnosti v delovnem razmerju-direktor*. Pridobljeno 20. maja 2019 iz <https://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/posebnosti-v-delovnem-razmerju-direktor>
14. Resnik, S. (2013). *Odgovor strokovnjaka: prokurist*. Pridobljeno 28. maja 2019 iz <https://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/odgovor-strokovnjaka-prokurist>
15. Sodna praksa. (2009). *Vloga prokurista v sodnem postopku*. Pridobljeno 13. maja 2019 iz [http://sodnapraksa.si/search.php?q=prokura&database\[SOVS\]=SOVS&_submit=išči&rowsPerPage=20&page=0&id=12503](http://sodnapraksa.si/search.php?q=prokura&database[SOVS]=SOVS&_submit=išči&rowsPerPage=20&page=0&id=12503)
16. Višje sodišče v Ljubljani. (2016). Sklep, opr. št I Cpg 265/2016 z dne 19.4.2017.
17. Vrhovno sodišče Republike Slovenije. (2013). Sklep, opr. št X Ips 271/2013. z dne 23.1.2014.
18. Založba Forum Media, založniška dejavnost d.o.o. (2012). *Odgovornost prokurista v podjetju*. Pridobljeno 17. maja iz <https://www.zfm.si/novice/vodenje/arhiv/448-odgovornost-prokurista-v-podjetju>
19. Zaveršek A. (2015). *Pogodba o prokuri ali pogodba o poslovođenju s prokuristom*. Pridobljeno 13. maja 2019 iz <http://www.vzorci-pogodb.com/pogodba-o-prokuri-ali-pogodba-o-poslovođenju-s-prokuristom/>
20. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (brez datuma). *Opis poklica prokurist*. Pridobljeno 13. maja 2019 iz https://www.ess.gov.si/ncips/cips/opisi_poklicev/opis_poklica?Kljuc=91

